

ระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในสังคมไทย

สมัชชาสุขภาพครั้งที่หนึ่ง

ได้พิจารณารายงานเรื่องระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในสังคมไทย

ตระหนัก ถึงหลักสิทธิมนุษยชนที่ว่าสุขภาพดีเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของทุกคน รวมถึงกรอบแห่งสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยมาตรา 26 ได้กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งประกอบไปด้วย สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพ สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน สิทธิชุมชนและสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

ยึดมั่น ในสิทธิชุมชนตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตรา 67 วรรคหนึ่ง ที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมด้วยรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ มาตรา 67 วรรคสอง ที่กำหนดให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชนและจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียก่อน มาตรา 67 วรรคสาม ที่คุ้มครองสิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้

รับทราบ ถึงสิทธิตาม ม.11 พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ที่ให้บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิร้องขอให้มีการประเมินสิทธิร่วมในกระบวนการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพจากนโยบายสาธารณะ บุคคลหรือคณะบุคคลมีสิทธิได้รับรู้ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใดๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของตนหรือของชุมชนและแสดงความเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว

ตระหนัก ในหลักธรรมาภิบาลที่ประกอบไปด้วยคุณสมบัติสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ความโปร่งใส การมีส่วนร่วมของประชาชน การทำให้เกิดความมั่นใจได้ การมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และ ความเหมาะสมทางการเมือง (political correct) และจริยธรรม

มีความกังวล ถึงสภาพปัญหาของระบบการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) สถานการณ์ความขัดแย้ง ความรุนแรง และผลกระทบต่อสุขภาพในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณ อันเกิดขึ้นจากนโยบายสาธารณะและโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในทุกระดับ

สนับสนุน แนวคิดการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (Health Impact Assessment: HIA) ในฐานะเป็นหนึ่งในหลายเครื่องมือที่มีความสำคัญต่อการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ (Healthy Public Policy) ทั้งนี้ การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูประบบสุขภาพ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในสังคม เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ร่วมกันพิจารณาผลกระทบทางสุขภาพ ที่อาจจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้วกับประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เนื่องมาจากการดำเนินนโยบายการพัฒนา หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยหวังผลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเลือกแนวทางการดำเนินงานที่ดีที่สุด สำหรับการสร้างเสริมและคุ้มครองสุขภาพของทุกคนในสังคม

เข้าใจ ในแนวคิดการพัฒนาระบบและกลไกประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ ที่ครอบคลุมการบูรณาการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในการวิเคราะห์ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (EIA) การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพในชุมชน ท้องถิ่น ทั้งนี้ครอบคลุมการดำเนินงานทั้งระดับ ชุมชน ท้องถิ่น ระดับโครงการ ระดับนโยบาย และผลกระทบข้ามพรมแดน

จึงมีมติดังต่อไปนี้

1. เสนอต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ให้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ (HIA Commission) โดยให้มีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้
 - 1.1 สนับสนุนการพัฒนาระบบ รูปแบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง
 - 1.2 สนับสนุนการทำงานของเครือข่ายการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ
 - 1.3 สนับสนุนการสร้างความรู้ การจัดการความรู้ การพัฒนาศักยภาพ และระบบข้อมูล HIA
 - 1.4 สนับสนุนการพัฒนาและการใช้การประเมินผลกระทบด้านสุขภาพเป็นเครื่องมือในการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ทั้งผ่านสมัชชาสุขภาพและช่องทางอื่น ๆ
 - 1.5 ให้ตั้งคณะอนุกรรมการ หรือ คณะทำงานได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม
 - 1.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นใด ตามที่คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติมอบหมาย
2. เรียกร้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคีสมัชชาสุขภาพแห่งชาติให้สนับสนุนการประเมินผลกระทบต่อสุขภาพในระดับท้องถิ่นและชุมชน เมื่อมีการพัฒนานโยบายสาธารณะของท้องถิ่น หรือเมื่อมีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมขนาดใหญ่ โดยท้องถิ่น